

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาล
ตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
Integrating Buddhist Principles to Promote People's Quality of
Life of Nong Yaeng Subdistrict Municipality at
San Sai District in Chiang Mai Province

อัมเบกา แซ่เตีย¹, ประเสริฐ ปอนถิ่น² และ นพดณ ปัญญาวีรทัต³
Ambika Saetia¹, Prasert Pontin² and Noppadon Panyaweeratad³

Received: 16 May 2025; Revised: 23 August 2025; Accepted: 24 August 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 2) เปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณประกอบด้วยประชาชน จำนวน 377 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าเอฟ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมและตามหลักภาวนา 4 อยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษาของประชาชนมีผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ขณะที่ปัจจัยเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ไม่มีผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตโดยรวม และ ตามหลักภาวนา 4 โดยรวม จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่; Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding author, e-mail: ambikadeva768@gmail.com

(1) กายภาวนา พัฒนากาย เช่น จัดอบรมด้านสาธารณสุขและส่งเสริมการออกกำลังกาย (2) จิตตภาวนา ส่งเสริมสุขภาพจิตผ่านการฝึกสมาธิและศิลปะบำบัด (3) สីลภาวนา ส่งเสริมระเบียบวินัยในสังคมผ่านการอบรมศีลธรรมและมาตรการรักษาความปลอดภัย (4) ปัญญาภาวนา เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข่าวสารโดยง่าย ผ่านสื่อออนไลน์และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบูรณาการหลักพุทธธรรม; การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน; หลักภาวนา 4

Abstract

This research article aims to: 1) study the level of quality of life promotion for the citizens by the Nong Yaeng Subdistrict Municipality, San Sai District, Chiang Mai Province; 2) compare the promotion of quality of life classified by personal factors; and 3) propose guidelines for integrating Buddhist principles to enhance the quality of life of the citizens in the area. This mixed-method research utilized a quantitative approach with a sample group of 377 residents. Data were collected using questionnaires and analyzed through frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing using F-tests. The qualitative part involved in-depth interviews with 9 key informants and employed content analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall level of promoting the quality of life of the people of Nong Yaeng Subdistrict Municipality, San Sai District, Chiang Mai Province, according to the 4 principles of meditation, and the overall level of promoting the quality of life of the people is at a high level; 2) when comparing the promotion of quality of life based on personal factors, it was found that educational level significantly affected the quality of life promotion at the 0.05 level of statistical significance, thus accepting the research hypothesis. However, gender, age, occupation, and income did not show significant differences overall and in terms of the Four Bhavana principles, resulting in the rejection of the research hypothesis. 3) integration Buddhist principles to enhance quality of life include: (1) Kaya-bhavana– physical development through public health training and promoting exercise; (2) Citta-bhavana – mental development through meditation and art therapy to improve mental well-being; (3) Sila-bhavana – moral development by organizing ethical training and community safety measures to foster social discipline and order; and (4) Panya-bhavana – wisdom development through accessible information dissemination and building collaborative networks for sustainable community development.

Keywords: Integration of Buddhist Principles; Promotion of People's Quality of Life; Four Principles of Meditation

บทนำ

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา และความเจริญรุ่งเรืองของสังคมโลก เนื่องจากมนุษย์มีศักยภาพในการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ และพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ มนุษย์ยังสามารถปรับตัวและเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถที่มีอยู่นอกจากนี้ มนุษย์ยังเป็นผู้ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมในหลาย ๆ ด้าน เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาทักษะของบุคลากร สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและนวัตกรรมในกระบวนการผลิต นำไปสู่การเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การสร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต การศึกษา และการวิจัยที่ต่อเนื่อง ทำให้เกิดนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม คุณภาพชีวิตของมนุษย์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา และดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) หลักทฤษฎีส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก(WHO, guidelines on hand hygiene in health care settings, 2009) การส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีการแบ่งออกเป็น ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดทางสังคมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนามนุษย์ที่ควรประกอบด้วย 3 ด้านคือ การมีชีวิตที่ยืนยาว การมีความรู้ และมาตรฐานความเป็นอยู่ ระดับคุณภาพชีวิตจะสูงหรือต่ำจึงขึ้นกับสภาพแวดล้อม ณ เวลานั้น “คุณภาพชีวิตควรถูกวัด ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งแต่ละคนย่อมมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแต่ละบุคคลที่มีความพึงพอใจในระดับต่างกัน” ดังนั้น การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม มนุษย์เป็นผู้นำในการสร้างและถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่ดี การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในสังคมและการทำงานร่วมกันอย่างสามัคคี ส่งเสริมการพัฒนาและความมั่นคงของสังคม

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) จัดทำขึ้นในช่วงเวลาปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ให้เกิดความมั่นคงด้านสังคมเศรษฐกิจ (เทศบาลตำบลหนองแห่, 2566) คุณภาพของมนุษย์ได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาประเทศ ล้วนมุ่งไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ในสังคม ซึ่งคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อบุคคล และสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อยกระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ เพื่อให้การพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา มีเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลที่ประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานที่พอเพียง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของแต่ละบุคคล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด เศรษฐกิจส่วนบุคคลหรือครอบครัว เป็นบุคคลที่รู้จักตนเอง เผื่อแผ่ผู้อื่น มองโลก ในแง่ดี มีความเชื่อ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม (สำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2556) หากครอบครัวแต่ละชุมชนมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษา การมีแนวคิดและเจตคติที่ดี การรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น การมีอาชีพ มีรายได้ มีคุณธรรมและศีลธรรม หากคุณภาพชีวิตของประชาชนได้รับการพัฒนา ปัญหาในสังคมก็จะลดน้อยลง เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรมปัญหามลภาวะเป็นพิษ ทำให้ภาครัฐพยายามอย่างเต็มที่ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น จนระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554), 2550)

จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเน้นการพัฒนา ในด้านการเสริมสร้างสังคมคุณภาพ เมืองน่าอยู่มีความปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสังคมคุณภาพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง และเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัย โดยเน้นกลุ่มเปราะบาง และรองรับสังคมผู้สูงอายุ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลไกประชารัฐ เพิ่มประสิทธิภาพด้านความมั่นคงภายใน โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ เพิ่มประสิทธิภาพและความพร้อมด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน เพิ่มประสิทธิภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงความปลอดภัยทางถนนโดยมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, 2566)

เทศบาลตำบลหนองแห่ ประชาชนในพื้นที่ยังคงเผชิญกับปัญหาหลายประการ ที่ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยากลำบาก ในด้านเศรษฐกิจประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ มีรายได้น้อยและไม่มีความมั่นคง เนื่องจากเป็นเกษตรกรที่ขาดทุนหมุนเวียน ในด้านสุขภาพประชาชนมีพฤติกรรมที่ไม่ส่งเสริมสุขภาพ เช่น ขาดการออกกำลังกาย และโรงพยาบาลในพื้นที่มีจำนวนไม่เพียงพอ ส่วนด้านการศึกษา โรงเรียนในชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาเพียงพอ และการสนับสนุนทางการศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ ผู้ปกครองจึงขาดความเชื่อมั่นในระบบการศึกษา นอกจากนี้ ปัญหาด้านความปลอดภัยก็ยังมีอยู่ โดยมีการลักขโมยเนื่องจากมีประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนในด้านเทคโนโลยี ชุมชนยังขาดความรู้และตามไม่ทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและสถานะทางสังคม ทำให้ประชาชนไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และรู้สึกไม่เท่าเทียมในสังคม (เทศบาลตำบลหนองแห่, 2566) ผลที่ตามมา คือ ความเครียดที่ส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ทำให้มีความทุกข์ในการดำรงชีวิตอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี การนำหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของหลักพุทธธรรม ที่จะทำให้อุณหภูมิชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจดีขึ้น พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่มีความหมายว่า ทำให้เจริญองงามหรือฝึกฝนให้เจริญยิ่งขึ้นไป ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกับพัฒนาได้แก่ หลักภาวนา 4 ได้แก่ 1) กายภาวนา 2) สติภาวนา 3) จิตตภาวนา 4) ปัญญาภาวนา (อง.ปญจก. (บาลี) 22/79/121)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการนำหลักธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตามความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ ประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 6,326 คน โดยการนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (Statistics: An Introductory Analysis, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 377 คน

1.2 เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน โดยใช้หลักทฤษฎี 4 ได้แก่ 1) กายภาพนา พัฒนากาย 2) สีสภาพนา พัฒนาศีล 3) จิตตภาพนา พัฒนาจิต 4) ปัญญาภาพนา พัฒนาปัญญา ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา ลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด แบบสอบถามได้นำไปใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เพื่อคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.987

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสืออนุญาตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ เพื่อใช้ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็น

ผู้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลหนองแห่่งด้วยตนเองตลอดกระบวนการวิจัย

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์การเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยปัจจัยส่วนบุคคล ทั้ง 4 ด้าน และ ตามหลักภาวนา 4 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีจำนวน 9 รูปหรือคนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้ปฏิบัติงานทางพระพุทธศาสนาจำนวน 1 รูป 2) นักวิชาการทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน 3) กลุ่มผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองแห่่ง จำนวน 2 คน 4) กลุ่มผู้ปฏิบัติการเทศบาลตำบลหนองแห่่ง จำนวน 2 คน 5) กลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่ จำนวน 3 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ถูกสร้างขึ้นโดยอ้างอิงจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และเหมาะสมต่อการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม และการบูรณาการหลักภาวนา 4 กับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ได้แก่ 1) กายภาวนา 2) สีสภาวนา 3) จิตตภาวนา 4) ปัญญาภาวนา

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุญาตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ เพื่อใช้ในการลงพื้นที่และดำเนินการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและบริบท (Context) พร้อมจัดเรียงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการบันทึกเสียงและจดบันทึกการสัมภาษณ์ และนำเสนอผลโดยอ้างอิงบริบทและถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูลสำคัญอย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่่ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่่ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางต่อไปนี้

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน โดยภาพรวม	ระดับการส่งเสริม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านร่างกาย	4.48	0.26	มาก
2. ด้านจิตใจ	4.47	0.27	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.45	0.27	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.48	0.27	มาก
ภาพรวม	4.47	0.17	มาก

ตารางที่ 1 ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห้ง
อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

จากตารางที่ 1 ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห้ง อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.17) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก และ ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เท่ากัน และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงจุดที่เทศบาลยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะเรื่องความร่วมมือและความสามัคคีในชุมชนซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป จึงควรส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อฟื้นฟูสายสัมพันธ์และสร้างคุณภาพชีวิตที่สมดุลยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า เปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห้ง อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปผลได้ดังตารางต่อไปนี้

สมมติฐานที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	F-test	ค่า Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	การส่งเสริมคุณภาพชีวิต	0.144	0.119	-	✓
2	อายุ	การส่งเสริมคุณภาพชีวิต	0.551	0.737	-	✓
3	ระดับการศึกษา	การส่งเสริมคุณภาพชีวิต	0.129	0.026	✓	-
4	อาชีพ	การส่งเสริมคุณภาพชีวิต	0.900	0.481	-	✓
5	รายได้	การส่งเสริมคุณภาพชีวิต	0.490	0.205	-	✓

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของ
เทศบาลตำบลหนองแห้ง อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห้งอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ อาชีพ และ รายได้ของประชาชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นระดับการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสะท้อนว่าระดับการศึกษามีผลต่อการรับรู้และการเข้าถึงการส่งเสริม

คุณภาพชีวิตของเทศบาล โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงมักเข้าถึงข้อมูลและบริการได้มากกว่า จึงควรปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับระดับการศึกษา เพื่อให้ทุกกลุ่มประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ 1) จัดอบรมอาสาสมัครด้านสาธารณสุข การปฐมพยาบาล กิจกรรมออกกำลังกาย เพื่อเสริมสร้างกายภาพนา ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านร่างกาย ให้ชุมชนเข้มแข็งปราศจากโรค 2) สร้างเครือข่ายดูแลซึ่งกันและกัน ฝึกสมาธิ และศิลปะบำบัด เพื่อเสริมจิตตภาพนา ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ลดความเครียด และพัฒนาสุขภาพจิต 3) เสริมสร้างความปลอดภัยในชุมชน จัดอบรมศีลธรรม สนับสนุนศิลปภาพนา ด้วยการสร้างสังคมที่มีระเบียบ วินัย และเคารพกติกา สาธารณะ ด้วยการติดตั้งกล้องวงจรปิดและเปิดช่องทางแจ้งเบาะแสและสังคมที่มีระเบียบ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ และเอกสาร เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข่าวสาร ส่งเสริมปัญญาภาพนา ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านปัญญา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสและความหลากหลายของโครงการพัฒนาชุมชน พัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน พัฒนาสิ่งแวดล้อม มุ่งหวังให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นอภิปรายผลดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลตำบลหนองแห้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าเทศบาลมีบทบาทและความใส่ใจในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนในทุกมิติอย่างเหมาะสม โดยในด้านร่างกาย และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับความสะอาด ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสะท้อนถึงจุดที่เทศบาลยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะเรื่องความร่วมมือและความสามัคคีในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยกรณ์ จันทรวง (2566) พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และด้านร่างกาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ตฤณารังสี (2565) พบว่า สภาพการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของแรงงานไทย สภาองค์การนายจ้าง เอส.เอ็ม.อี แห่งประเทศไทย โดยภาพรวม การบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA โดยภาพรวม และ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานตามหลักภาพนา 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพล ยาวิชัย (2566) พบว่า การบูรณาการระดับความเห็นการให้บริการประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

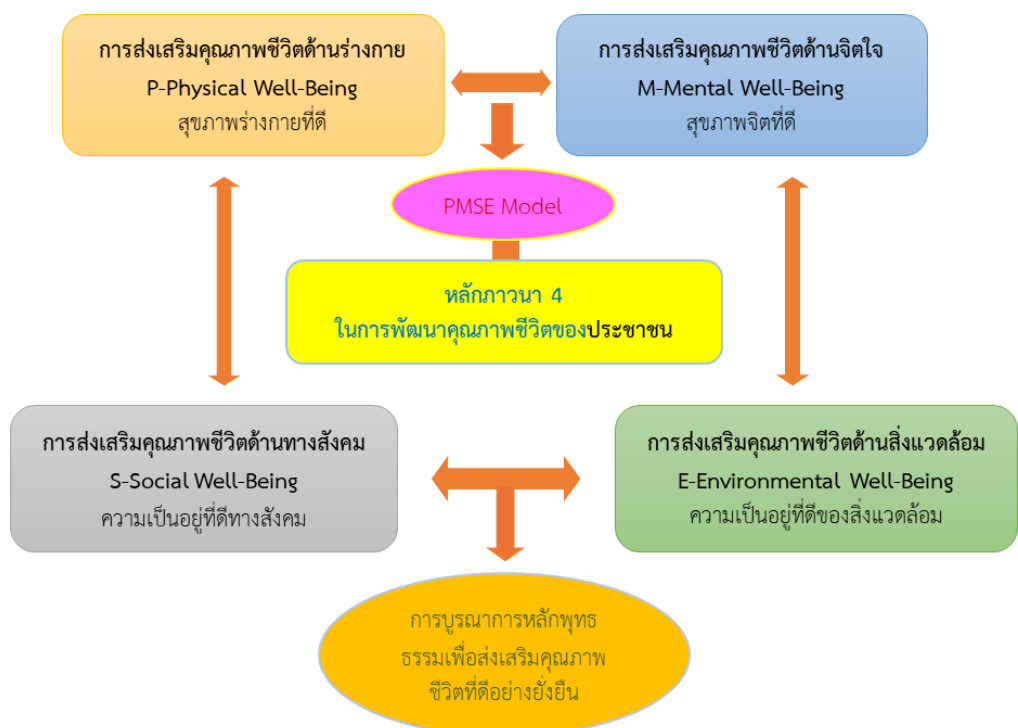
2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และบริการของเทศบาล จึงควรมีการออกแบบนโยบายที่เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฦกฐกนัย อ่องเอื้อ (2564) พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี ที่มี เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนรรฆ อีสเฮาะ (2562) พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศ อายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร บุญเกื้อ (2566) พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ประชาชนที่มี เพศ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ควรเสริมสร้างกายภาวนา โดยกิจกรรมออกกําลังกาย ผึกสมาธิ เพื่อเสริมจิตตภาวนา ลดความเครียด และพัฒนาสุขภาพจิต จัดอบรมศีลธรรม สนับสนุนศีลภาวนา สร้างสังคมที่มีระเบียบด้วยการติดตั้งกล้องวงจรปิด ส่งเสริมปัญญาภาวนา โดยส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านปัญญาและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภาคภูมิ สุชีโต (ช้างวัลย์) (2564) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยใช้หลักภาวนา 4 ครอบคลุมด้านสุขภาพ กายภาวนา ด้านสังคม ศีลภาวนา ด้านจิตใจ จิตตภาวนา และด้านปัญญา ปัญญาภาวนา ผ่านกิจกรรมดูแลร่างกาย การพบปะสังคม การบรรยายธรรม และอบรมความรู้ในยุคนิวโนมอล เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างครบวงจรและสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเชาวฤทธิ์ นรินโท (ทรัพย์สวัสดิ์) (2563) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คือ ผู้สูงอายุนำหลักการพัฒนาตนเองตามหลักภาวนา 4 มาใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างมีความสุข ด้านกายภาวนา ผู้สูงอายุได้ฝึกพัฒนาสติในการดำเนินชีวิตของตนเอง ผึกการอยู่อย่างกินง่าย ด้านศีลภาวนา ผู้สูงอายุได้พัฒนาตนเองด้วยการไม่เบียดเบียนผู้อื่น การสำรวมอินทรีย์ ด้านจิตตภาวนา ผู้สูงอายุฝึกพัฒนาจิตใจของตนเองด้วยการสวดมนต์ภาวนา และการนั่งสมาธิ และด้านปัญญาภาวนา ผู้สูงอายุใช้ปัญญาคิดในสิ่งที่มีเหตุและผล มีความรู้สึกตัวทุกขณะใช้

ปัญหาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สามารถนำหลักภาวะนา 4 มาใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธ์ ผิดศรี (2563) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภาวะนา 4 ได้แก่ 1) ด้านกายภาวนาโดยส่งเสริมสุขภาพร่างกายและความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม 2) ด้านศีลภาวนาเน้นการพัฒนาความสัมพันธ์กับสังคมและการเสริมสร้างปัญญาผ่านเทคโนโลยี 3) ด้านจิตภาวนาส่งเสริมจิตใจที่สงบสุข มีเมตตาและสุขภาพจิตดี และ 4) ด้านปัญญาภาวนาโดยพัฒนาปัญญาญาณให้เห็นความจริงตามธรรมชาติของสรรพสิ่งอย่างถูกต้องและปล่อยวางจากความยึดมั่น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์จากงานวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น PMSE Model สรุป ได้ดังนี้

การมีความเป็นอยู่ที่ดีครอบคลุมทั้งด้านกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการบูรณาการหลักภาวะนา 4 คือ กายภาวะนา จิตภาวะนา สิลภาวะนา และปัญญภาวะนา จะช่วยส่งเสริมความสมบูรณ์ในชีวิตได้อย่างแท้จริง ในด้านความเป็นอยู่ทางกาย การดูแลสุขภาพด้วยการออกกำลังกาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เป็นการส่งเสริม กายภาวะนา คือการฝึกอบรมกายให้แข็งแรงและเหมาะสมแก่การดำเนินชีวิต การปฏิบัติธรรมและการทำสมาธิเป็นการพัฒนาจิตตามหลักจิตตภาวะนา ช่วยให้มีสติ สมาธิ และสามารถจัดการอารมณ์ได้อย่างมั่นคง พร้อมทั้งส่งเสริมศีลธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข การรักษามารยาทและเคารพสิทธิซึ่งกันและกันเป็นการดำรงตนอย่างมีระเบียบแบบแผน สะท้อนหลักสิลภาวะนาในการฝึกอบรมศีล เพื่อเสริมสร้างความประพฤติดีที่งดงามและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม ในเรื่องสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำต่อธรรมชาติและการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า เป็นการแสดงออกของปัญญภาวะนา ซึ่งมุ่งฝึกอบรมปัญญาให้เห็นเหตุผลและเข้าใจธรรมชาติของสรรพสิ่งอย่างถูกต้อง เพื่อส่งเสริมสิ่งแวดล้อม

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยพบว่า ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นระดับการศึกษาซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการรับรู้และการเข้าถึงการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อีกทั้งการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักภาวะนา 4 ด้านกายภาวะนา จิตภาวะนา สิลภาวะนา และปัญญภาวะนา โดยจัดกิจกรรมอบรมสุขภาพ การฝึกสมาธิ ส่งเสริมศีลธรรม และเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการมีส่วนร่วมในชุมชน พร้อมสร้างเครือข่ายและพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนอย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ด้านสำคัญ ได้แก่ ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำงานวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากงานวิจัย ควรส่งเสริมนโยบายสร้างความสัมพันธ์และความสามัคคีในชุมชน ผ่านกิจกรรมสาธารณะและศูนย์บริการทุกช่วงวัยเพื่อความมั่นคงทางสังคมและจิตใจ ควรบูรณาการการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในระบบการศึกษา สนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาเพื่อปลูกฝังคุณธรรม และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ จากงานวิจัย ควรมีการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น เวทีเสวนาและวันนัดพบ เพื่อส่งเสริมการพูดคุยและช่วยเหลือกัน ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจและอนุรักษ์ประเพณี ควรจัดอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและสร้างแพลตฟอร์มสื่อสารชุมชน และสร้างช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อเสนอไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ตอบโจทย์และสร้างความสามัคคีอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ในเทศบาลอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอากาศสะอาดไร้ฝุ่น PM 2.5 ในยุคดิจิทัล

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาวิถีชีวิตที่สมดุล: กรณีศึกษาการดำรงชีวิตด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการใช้เทคโนโลยีในครัวเรือน

2.4 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง โมเดลการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในยุค 5G

เอกสารอ้างอิง

- ณัฏฐกันย์ อ่องเอื้อ. (2564). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เทศบาลตำบลหนองแห่. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น (2566 – 2570) เทศบาลตำบลหนองแห่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. ม.ป.ท.
- พระภาคภูมิ สุชีโต (ช่างวัลย์). (2564). ธรรมชะลอวัย: กระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนยายชา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระมหาเชาวฤทธิ์ นรินโท (ทรัพย์สวัสดิ์). (2563). การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4: กรณีศึกษาผู้สูงอายุบ้านห้วยหอย ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ. (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พักร์ ผิวศรี. (2563). การพัฒนาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ในเขตพื้นที่ ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- รัตนา ตฤณรังสี. (2565). การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธธรรมาภิบาลของแรงงานไทยสภาองค์การนายจ้าง เอส.เอ็ม.อี แห่งประเทศไทย. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- วลัยกรณ์ จันทรทอง. (2566). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังลึก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2556). คุณภาพชีวิต การทำงาน และความสุข. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมดาเพลส จำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). ปทุมธานี: บริษัท สกายบุ๊กส์.
- สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่. (2566). แผนพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: กลุ่มงานยุทธศาสตร์ และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด.
- สุภาพร บุญเกื้อ. (2566). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อรรถพล ยาวิชัย. (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการให้บริการประชาชน ของที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดตาก. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. New York.: arper and Row Publications.
- WHO. (2009). guidelines on hand hygiene in health care settings. Geneva: World Health Organization.